

Lesstarter Momentaufnahme #7: *Der Panther* - Antwoorden

- 1. Lees de titel van het gedicht. Wat is het onderwerp en waar speelt het zich af?**
Der Panther (Jardin des Plantes, Paris). De panter is het onderwerp en het speelt zich af in/bij het verblijf van de panter in een dierentuin.
- 2. Lees nu de eerste alinea. Hier wordt beschreven dat de panter moe is. In de alinea komt maar liefst drie keer het woord 'Stäbe(n)' voor. Hoe vertaal je dit woord naar het Nederlands? Waarom wordt het zo vaak genoemd, denk je?**
Het woord 'Stab' (ev.) / 'Stäbe' (mv.) kan in de context van het gedicht vertaald worden als: Staaf, spijl, stang of tralies (mv.). Door het woord 'Stäbe' meerdere keren te herhalen, wordt de nadruk gelegd op de hoeveelheid tralies die de panter omringen. De tralies zijn onontkoombaar. Daaruit blijkt zijn gevangenschap.
- 3. Lees nu de tweede alinea. De panter loopt rondjes in zijn kooi. Hoe worden zijn stappen (*Schritte*) verder beschreven? Probeer de eerste zin in het Nederlands te vertalen.**
"Der weiche Gang geschmeidig starker Schritte" een vertaling zou kunnen zijn: 'de soepele tred van lenig krachtige stappen.'
- 4. Aan het eind van de tweede alinea is sprake van "ein großer Wille" die "betäubt" (verdoofd) is. Hoe komt het, denk je, dat de wil van de panter verdoofd is geraakt?**
Bijvoorbeeld: de vermoeidheid van het opgesloten zijn, de duizenden tralies die aan hem voorbij gaan, het heen en weer lopen en draaien ("im allerkleinsten Kreise dreht").
- 5. Lees nu de derde alinea. In de eerste regel is sprake van "Vorhang der Pupille". Dit is een metafoor, want het gaat niet om een letterlijke "Vorhang". Wat is de letterlijke vertaling, en wat wordt er in het gedicht mee bedoeld? 'Der Vorhang' betekent 'het gordijn' in het gedicht verwijst "Vorhang der Pupille" naar de oogleden van de panter.**
- 6. "Dann geht ein Bild hinein": Hoe vertaal je dit? Wat valt op aan de formulering? Waarom zegt Rilke niet dat de panter iets aan het bekijken is (actief tegenover passief)?**
De letterlijke vertaling van "Dann geht ein Bild hinein" zou zijn "dan gaat er een beeld naar binnen" vrij vertaald "dan komt een beeld binnen". De panter observeert niet, dat zou een activiteit zijn. In plaats daarvan verschijnen er ongewild (passief) beelden op zijn netvlies. Alsof de panter voor zich uit ligt te staren en bij het openen van zijn ogen af en toe een beeld verschijnt.
- 7. Wat is het rijmschema van dit gedicht?**
ABAB – CDCD – EFEF. Dat is een kruisrijm (Kreuzreim).
- 8. Als je kijkt naar het metrum (de opeenvolging van beklemtoonde en onbeklemtoonde lettergrepen) van het gedicht, kun je zien dat elke regel vijf keer een klemtoon heeft. Lees het gedicht nog maar eens hardop. We noemen dat een vijfvoetige jambe. De allerlaatste zin van het gedicht wijkt hier plotseling van af! Bespreek met je buurman of buurvrouw waarom Rilke dit heeft gedaan.**
De laatste zin luidt "und hört im Herzen auf zu sein" net als in de tekst stopt het gedicht ook (plotseling) met bestaan. De vorm komt hier dus overeen met de inhoud van het gedicht. In plaats van dat het beeld doorleeft in het gevoel van de panter (het hart staat dan symbool voor het gevoel) houdt het op te bestaan.
- 9. Wat denk je, waarom zou Rilke dit gedicht geschreven hebben? Probeer de dichter iets te bereiken met het gedicht?**

Deze vraag kan naar eigen interpretatie beantwoord worden. Rilke omschrijft de uiterlijke en innerlijke kenmerken van de panter in gevangenschap. Omdat het een 'Dinggedicht' is, kan deze omschrijving ook direct op mensen in gevangenschap toegepast worden. Wellicht zelfs op mensen die "gevangen zijn" door hun dagelijks leven (sleur). Dan kan het gedicht gezien worden als oproep om jezelf daaruit te bevrijden, om niet te eindigen als de panter: in passiviteit en somberheid. Tegelijkertijd is de gevangenschap waar de mens zich in bevindt, misschien niet zo makkelijk te doorbreken...

- 10. Veel mensen die dit gedicht graag lezen, kunnen zich op een bepaalde manier identificeren met de panter. Niet omdat ze letterlijk opgesloten zijn, maar wel omdat het soms zo voelt. Waar komt dit vandaan, denk je? Heb jij dit gevoel ook wel eens (gehad)?**

Eigen antwoorden